

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebc'ag.

N:r 17 (488).

Fredagen den 30 april 1897.

10:de årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utg. v.:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lös:nr endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad total stafv.
Barngarderoben	» 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Svenska sjuksköterskor till krigsskådeplatsen.

telegrafiskt med uttryck af varmaste tacksamhet för den svenska drottningens visade sympati och ett lika tacksamt emottagande af det gjorda anbudet af sjuksköterskor, med tillförsäkrande åt dem af allt beskydd, som å regeringens sida kunde lämnas, och för öfrigt »allting fritt» under deras vistelse därute. Såsom högeligen önskvärdt betonades blott, att de utsända voro fullt mäktiga franska språket.

Jämte det vi här presentera de utresandes porträtt, äro vi i tillfälle att om dem meddela följande:

Elin Ahlström är född den 29 maj 1872 i Falun, där fadern är stationsinspektör. Med tidigt väckt kärlek för sjukvården, sökte hon, efter att först hafva tjänstgjort på lasarettet i sin födelsestad, inträde vid Röda korset i Stockholm, genomgick 1895 dess elevkurs på Sabbatsbergs sjukhus samt sedermera kursen för undersköterskor därstädes, hvarefter hon varit anställd som privat-sköterska i Röda Korsets tjänst och enligt föreståndarinnans vittnesbörd »med kärlek, duglighet och plikttrohet skött sitt ansvarsfulla kall».

Den andra af de båda utgångna, *Hild Signy Daug*, dotter af professor H. T. Daug i Upsala, föddes i den gamla lärdomsstaden den 4 juli 1869 och erhöll från tidiga år en högst värdad uppfostran samt drefs, äfven hon, af lust för sjukvården att ägna sig åt denna och genomgå nyss nämnda kompetenskurser för Röda korset. Förut hade hon dock vistats en längre tid så väl i Frankrike som Tyskland, på båda ställena äg-

Syster Elin Ahlström.

Syster Hild Daug.

Fröken Klara Smitt.

Under de senaste veckorna har Europas uppmärksamhet med stigande intresse varit fäst vid tilldragelserna i Orienten och telegrammen därifrån det första man sett efter i de dagliga tidningarna. Muhamedanernas framfart i Armenien och på Kreta har väckt de kristnes djupaste medkänsla och helt säkert kommit mer än en att erinra sig de från medeltiden välbekanta orden i litanian: »För turkarnes raseri bevare oss milde Herre Gud.»

Sympatierna för Grekland och dess oförskräckta uppträdande i kampen för de förtryckta ha gifvit sig på mångfaldigt sätt tillkänna, och äfven från vårt land ha några behjertade unga män begifvit sig ut för att deltaga i striden, under det ytterligare andra stå beredda att följa dem.

Det är emellertid en liten hjälptrupp af annan art, som i dessa dagar utgått till det af krigets sår blödande Grekland, då föreningen Röda korsets svenska gren på initiativ af vår för allt lidande ömmande drottning, utsändt två af sina sjuksköterskor till de sårades tjänst.

Strax efter sin återkomst från Norge satte sig nämligen Sveriges drottning i direkt förbindelse med drottningen af Grekland med förfrågan, huruvida äfven främmande sjuksköterskor kunde anses af behovet påkallade i Grekland, i hvilket fall Röda korsets sjuksköterskehem i Stockholm vore villigt att utsända ett par af sina tjänande sysstrar. Drottning Olgas svar kom genast

Ett sätt att hjälpa är oss dock förunnadt,
Om hvarje annat oss förvägradt är,
Den hjälp, som Gud oss såsom plikt förkunnat,
Att lindra nöden, där som mest den tär. —

Vår tröst att ge åt den som bittrast lider,
Åt den, som svagast vacklar, ge vår arm,
Och balsam bringa, där det djupast svider,
I faderlösas och i ankors barm! B. E. Malmström.

nande sig åt språkstudier, hvilka göra henne särskildt lämplig för sitt nuvarande uppdrag, i det de sätta henne i stånd att obehindradt röra sig med de främmande tungomålen.

Försedda med rekommendationsbref från den svenska drottningen, anträdde de båda unga, tjänande systrarna i onsdags resan till Grekland öfver Wien och Triest. Svenske konsulin i Pireus har särskildt uppdrag att taga dem om hand och att föreställa dem för drottning Olga. Med frivillighetens glada ande och i förtröstan till Gud begynte de sin färd, på hvilken många välönskningar från vänner i fosterlandet åtfölja dem.

Skulle man än kunna hoppas, att kriget därnere ej skall bli af allt för lång varaktighet, torde dock krigets följder fordra uthållig och uppoffrande tjänst och de erfarenheter, som de unga svenskorna därunder komma att göra, bli till oberäkneligt gagn icke blott för dem själfva, utan för Röda korsets sjuksköterskor i allmänhet.

* * *

Utom de båda ofvannämnda sjuksköterskorna från Röda korset, har några dagar före dem ännu en svenska, fröken Klara Smitt, afrest till krigsskådeplatsen för att ägna sin tjänst åt de sårade. Bland förkämparne för den svenska kvinnorörelsen har hon intagit en ganska framskjuten plats och utgifvit det bekanta arbetet »Kvinnans ställning i samhället.»

Född i Stockholm 1863 och enda dottern i ett förmöget hem, erhöi hon en synnerligt god uppfostran samt drefs sedermera af sin lust för vetande att ytterligare utvidga detta. Sålunda kastade hon sig med ungdomlig ifver på den medicinska vetenskapen, idkade vid Karolinska institutet och Serafimerlasarettet studier i anatomi och fysiologi samt aflade fält-skärsexamen med utmärkt beröm.

Kort därefter begaf hon sig till Zürich och ägnade sig där under två år åt universitetsstudier. Därifrån begaf hon sig till Berlin för att under en berömd läkare studera näringshygien och bakteriologi och vidare till Dresden, där hon vid den äfven hos oss bekante doktor Lahmanns anstalt tog del af hans fysiatriska behandlingsmetod, med särskildt afseende vid hans dietiska anordningar.

Från Dresden styrde den kunskapsörstande kvinnan kosan till Leipzig, där hon ägnade sig åt studiet af kvinnosjukdomar och deras behandling med massage och hydroterapi, och därifrån till Wien, där hon först var elev och sedan assistent vid professor Winternitz' hydroterapeutiska institut. Slutligen besökte hon ock pastor Kneipp i Wörishofen för att skaffa sig insikt i hans vattenbehandling.

Efter dessa trägna studier företog fröken Smitt en längre rekreationsresa öfver Wien, Budapest och Abbazia vid Medelhafvet och vidare till Venedig och Milano samt öfver Zürich till Paris. Härifrån begaf hon sig äntligen öfver Köpenhamn till Stockholm, där hon nu ville slå sig ner för att låta resultatet af sina studier komma fosterlandet till godo. I en vid Saltsjöbaden inköpt villa upprättade hon ett sanatorium, där ett stärkande klimat i förening med ett naturenligt lefnadssätt bidragit att återställa hälsan hos mången nervsvag och öfveranstängd sjukling.

På bekostnad af en tacksam patient har fröken Smitt nu emellertid afrest till de af kriget hemsökta orterna för att bringa hjälp åt sårade och sjuka i fält.

L. S.

Kvinnans "rättigheter".

(Fritt från engelskan.)

Att kvinnofrågan är en dagens fråga vet hvar och en, som följer med sin tid.

Så brännande hon är, att hennes låga lätt vid ett luftdrag flammor upp till strid.

I tal och skrift, på möten, konferenser, där dryftas frågor, som man förr ej hört; och mer och mer man vidgar ut de gränser, emellan hvilka kvinnan förr sig rört.

Så låten mig, o mina vänner, säga i ödmjukhet också ett litet ord om några rättigheter, som vi äga, som hvarje kvinna äger på vår jord!

Af skaparhanden redan henne gifna som helig hemgift före fallets dag, de stå i nya testamentet skrifna med tydliga och himmelskt klara drag.

Att kärleksfullt och stilla hjälpa, tjäna uti det kall, som hon har fått af Gud, och söka ej sitt pris, men hans allena, är hennes rättighet, ej blott hans bud.

Att gå med hjälp och tröst till plågans läger i offrande och ödmjuk kärlekstjänst, den rättigheten heligt värde äger, fast den i världens ögon aldrig glänst.

Ja, hon har rättighet att torka tåren, som pressats fram i lifvets kamp och nöd, att gjuta vin och olja uti såren, som hennes Mästare själf henne bjöd.

Att vid hans fötter stilla ordet höra och i sitt hjärta sedan gömma det samt efter Herrens vilja ordet göra, är hennes himmelskt sköna rättighet.

Ja, hon har rättighet att, skild från flården, i anspråkslös och enkel barnatro få sprida ljus i någon vrå af världen och bringa fröjd till något ödsligt bo.

Att stärka svaga knän, som börja svikta i lifvets kamp bland mödor och besvär och den mot jorden vända blicken rikta upp emot målet, som däroftan är.

Att såsom dotter, syster, moder, maka, ett kärlekssolsken sprida i sitt hem, att för de älskade sig själf försaka och ge sig ut i villig tjänst för dem.

Att barnahjärtan till den Herren leda, som själf de späda tog uti sin famn, och deras tunga tidigt re'n bereda att lofva barnsligt gladt hans helga namn.

Ja, hon har rättighet att stilla verka för Herrens sak bland stora och bland små och att med bön och troget bistånd stärka de kämpar, som i stridens hetta stå.

Att till välsignelse och gagn få blifva på hvarje plats, dit hon af Gud blir förd, och där i ord och gärning städse gifva om Herrens nåd ett härligt vittnesbörd.

Ej andra rättigheter vi behöfva, om dessa rätt vi skattat och förstått. Men låtom ingen makt oss dem beröfva, de dyra rättigheter, som vi fått!

L. L.

För det blödande Grekland!

Från krigsskådeplatsen meddelas, att mängden af grekiska sårade redan är ofantligt stor, och att eländet bland dem är fruktansvärdt i anseende till bristen på tränade sjuksköterskor och på åtskilliga för de sårades skötsel behöfliga effekter. Bland annat har kloroformen tagit slut, så att operationer måste verkställas utan sådan! Hela den kristna världen och ej minst Sveriges kvinnor måste under dessa hjärtslitande omständigheter lifligt känna sig manade att skrida till hjälp, enhvar efter sin ringa förmåga.

Vi hänvisa till den »vädjan från Greklands till Sveriges kvinnor», hvilken var införd i Idun n:r 15. Snar hjälp är här, om någonsin, af nöden, och den minsta skärf, i kristlig kärlek gifven, är lika varmt välkommen.

Bidrag kunna insändas dels till red:n af tidningen Idun, dels direkt till kassaförvaltaren i Svenska kvinnornas nationalförbund, fröken Hulda Lundin, Stockholm, Brunkebergstorg 2 (adress: Augusta Lundin).

Vi begynna här nedan redovisningen för hittills influtna medel:

Till redaktionen af Idun:

Fröken Charlotta Lindström, Stockh., Kr.	5.—
»C:s», postanvisning, Grenna	» 4.—
Minnie Bergman, Stockholm	» 5.—
Tora Kjellberg, »	» 5.—
»B», »	» 50.—
Frida Dandernell, Köping	» 5.—
Stina Rodenstam, Hudiksvall, (jämte ett paket förbandsartiklar & gammalt linne)	» 5.25

S:m Kr. 79:25

Till kvinnoförbundets kassaförvaltare:

Fru E. Ankarsvärd	Kr. 10.—
» H. Palme	» 25.—
Anna Lagerberg	» 10.—
H. af Wetterstedt	» 6.50
A. H.	» 5.—
Fru A. Edström	» 5.—
Augusta Lundin	» 10.—
Hulda Lundin	» 10.—
Öfverstinnan F.	» 5.—
Ellen F.	» 7.—
Fru Varenius	» 5.—
» Signeul	» 4.—
M. H.	» 10.—
Fru H:a A:n, Köping	» 2.—
Ellen Lindahl, Arboga	» 10.—
G. A.	» 3.—
T. G.	» 1.—
E. R.	» 1.—
S. U.	» 3.—

S:a Kr. 132.50

S:a s:arum: Kr. 211.75
(Forts.)

KAMRATEN

är den bästa gåfva till de unga. Prenumerera på närmaste postanstalt. Helt är 3 kr.

"Lossade bojor".

Några ord om ett praktiseradt förslag.

Af Martha E.

Ungefär vid denna tid i fjol voro i Iduns spalter synliga ett par uppsatser, i hvilka förordades återinförandet af den gamla goda, i vårt land inom s. k. bättre kretsar nästan utdöda seden, att under uppväxtåren låta barnen springa barfota. Under teknad beslöt sig för att trots konvensans och andra motsträfviga makter på sina småtingar praktisera förslaget. Det är utgången häraf jag tillåter mig att för Iduns ärade läsarinor här referera.

Med min man och tre döttrar mellan 10 och 15 år bebor jag jämte cirka 3,000 andra mänskliga individer en af vårt lands kuststäder, där just kanske i följd af litenheten konvensansen och det en gång antagna skicket i vanliga fall äro särdeles besvärliga potentater att bjuda spetsen. Jag var därför själf i en viss spänning, hur min nymodighet skulle upptagas.

Den 19 maj i fjol var en solskensvarm dag, i allo lämplig för att på den låta det stora slaget stå. Barnen voro hemkomna från skolan under förmiddagsrasten, då de, visserligen icke alldeles oförberedda på, hvad som en dag komma skulle, finga order, att innan de åter gingo att börja nästa lektion, placera skorna i garderoben och strumporna i byråldan. De lydte halft motsträfvigt. Det var visserligen »vådligt skönt» att i värmen på detta sätt få dräkten lättad, men hvad skulle kamraterna säga? Ja det undrade jag med, men än mer hvad deras mammor skulle tycka.

Jag beklagade uppriktigt barnen den dagen och gaf dem hvar sin 50-öring till extra förplägning att trösta sig med. På gatorna blefvo de nyfiket bekikade. Flickorna i skolan visste icke riktigt, hvilken ställning de skulle intaga till nyheten, och höllo sig reserveradt på afstånd. En af lärarinnorna, som trodde att ett otillbörligt skämt föreläge, fann sig föranlåten hålla en moralpredikan öfver detta ämne för en af mina stackars flickor, befallde henne att ögonblickligen

draga strumporna på, hvilka hon trodde vara någonstädes undangömda o. s. v., till dess ändtligen barnet med gråten i halsen fick fram den förklaringen, att pappa och mamma gett befallning om den här ovanliga kostymeringen, hvarmed då fröken lät sig nöja. Jag har alltid hyst beundran för martyrer för en rättfärdig sak och gör det efter den dagen ännu mer.

I staden resonnerades hit och dit öfver det djärfva tilltaget, och man drog sig icke ens för att i den stora tilldragelsen se tecken till stundande affärskrasch för min käre gemål. Folk har ändå ofta en beundransvärd förmåga att sammanställa orsak och verkan! — Stadens societet såg för resten betydligt indignerad ut.

Värmen växte, och vid det ovanliga i synen af tre välklädda, barbenta flickor började man vänja sig. Så begaf det sig en vacker dag — ungefär 8 dagar efter evenemanget — att en af skolflickorna, förledd af värmen och föredömet, under en frikvarter på lekplanen föll för frestelsen att för en stund draga af strumpor och skor. Isen var nu bruten, och dagen efter smittade exemplet yttermera. Efter 4 dagar hade »barfotalassarnas» antal gått upp till ett trettiotal eller öfver $\frac{3}{4}$ af skolans alla alumner. Stadens fruar började åter låta sitt anlete lysa öfver mig, funno anordningen praktisk och låto sina barn hållas.

Införandet af bruket i vårt samhälle gick vida lättare, än jag väntat, och blef snart föremål för allmän belåtenhet. Under månaderna juli—september uppträdde det afgjordt öfvervägande antalet s. k. bättre mans barn på gator och promenader barfota. Under nämnda månader hade mina flickor icke en enda gång strumpor på sina fötter, ehuru åtskilliga kyliga dagar inträffade. Icke en enda gång besvärades någon af dem utaf förkylning, om jag undantager 8 dagars lindrig hosta hos min yngsta dotter, som en regnig och kall dag vid blott 11° C trots förbud tillbragte nära 5 timmar vadande vid stranden, hvarvid vattnet efter kläderna att döma nått henne ända till midjan. I oktober månad begagnade de på 5 dagar när dagligen fotbeklädnader utomhus, men däremot sällan inne. Under vintern vid blid väderlek sprungo de ofta ut barbenta, och då nyfallen snö låg på marken fingo de befallning att göra detta, såsom varande ett särskildt af Kneipp synnerligen rekommenderadt härdningsmedel för nervsystemet och fysiken i öfrigt. I vår ha de redan länge en stund hvarje dag sprungit ute barfota och uppträdde i går utan strumpor och skor i skolan. Aldrig har något år, sedan alla tre barnen föddes, apotekare- och läkarearvodena haft mindre proportioner, och att detsamma gäller skomakareräkningarna behöfver jag ej nämna.

Jag stannar i djupaste tacksamhetsskuld till fjolårets »husmödrar» för det initiativ i saken, de genom sina uppsatser togo, och har säkert kunnat glädja dem med den här lämnade underrättelsen, att jag med framgång i mitt samhälle drifvit propaganda för den sak, för hvilken de tagit till orda. Jag vill nu blott å min sida uppmana andra att följa de statuerade exemplen. I stad fordras blott en smula mod för att bryta med konvensansen. På landet spelar denna faktor en vida mindre roll. Där skall en husmoder, om hon i någon mån hör till de »tongifvande», snart utan svårighet få hela trakten att följa föredömet.

Våren har nu i naturen lossat på de bojor, med hvilka vintern fjättrat jorden. Låt den också få lossa på de bojor, som fjättra edra småttingars efter frihet långtande fötter! Låten dem blott försöksvis lägga bort strumporna, och i skolen få se, att I ej behöfver ångra det!

"Upphållsväder".

Vi hafva »upphållsväder», det är trots nederbörden — eller just i följd därpå — ett faktum. Och detta inträffar, med längre eller kortare mellanrum, hvarje år, vinter, vår, sommar och höst, tack vare väderlekens och renhållningsbolagens trogna samverkans — äfven detta är ett faktum. Kunde man icke vänta, att tvänne sådana orsaker skulle framkalla en gemensam verkan, nämligen att våra ärade damer lärde sig den svåra konsten att »hålla upp»? Det tycks att så borde vara, men mycket bedrager man sig, om man tror att det är så.

Alla »hålla upp», gamla och unga, den eleganta damen, tjänarinnan och arbeterskan, ja, till och med skolflickan i den korta klädningen — hvilket senare naturligtvis måste betraktas såsom en öfverloppsgärning, såvida den icke företages för öfnings skull! Men endast ett fåtal, ett *mycket ringa* fåtal förstår, hur man bör hålla upp klädningen. Och dock är detta en konst, som borde studeras, både från estetisk, sanitär och ekonomisk synpunkt.

Hvad tjänar det till att taga ett litet grepp i ena sidan af klädningskjolen och sedan gå och tro, att man är räddad från alla faror, när dock klädningen släpar bak, hvilket man med den allra minsta lilla eftertanke borde förstå? Mer praktiskt, men rent af stötande fullt är, när man tager ett duktigt grepp i alla kjolarna och energiskt drager dem åt sidan. Då är man visserligen räddad från damm, fukt och smuts, men man bereder sin nästa ett skådespel, som icke alltid är så vackert.

För några dagar sedan var jag ute och promenerade och studerade dervid damernas sätt att »hålla upp». Där kommer en ung dam raskt gående — hon är en förträfflig illustration till nyss nämnda sätt att »hålla upp». Alla kjortlarna hopsamlade i ett fast grepp och dragna åt högra sidan — men anar hon manne att man tack vare hennes öfverflödande energi vid »upphållningen» ser ett par stora fötter, iförda tjocka snörkängor, ett par duktiga ben, *mycket* bastanta, klädda i hemstickade, tvärrandiga röda och svarta strumpor, där ofvanför ett par tum af en hvit — — — men det är kanske icke värdt att gå längre i benämningen af de olika plaggen! Därtill kom att upphållningssättet förändrade, hur illa den unga damen gick — först hälen hårdt i marken, så smållde tån emot, så att smutsen yrde omkring — vänstra foten vänd inåt — hvarför gå fruntimmer så gärna med vänstra foten inåt? —

Men nu ser jag en äldre dam, som »håller upp» på sätt som först omnämndes. Högra sidan af den vackra svarta klädningen är uppdragen öfver halfva underkjolen, men bak släpar den, så att den redan är försedd med en kvartersbred smutsbård. Hvilken jämmer när vi komma hem — och hvad skall Hilda eller Anna eller Emma, eller hvad jungfrun nu heter, säga — det blir kanske icke så roligt.

Nu kommer jag till det tredje sättet att »hålla upp», och detta är i mitt tycke det mest smakvidriga, ehuru det är icke så litet praktiskt. Det är endast unga damer som använda det; åtminstone har jag aldrig sett någon äldre person våga sig på att försöka det. Man tager upp klädningen i båda sidorna — detta sker mer eller mindre illa — för händerna litet framåt, så att klädningen faller i några djupa veck — och så går man. Framifrån ser det icke så illa ut, men i profil och bakifrån — ja, då är det rent af bedröfligt! Klädningen måste, när den på detta sätt drages framåt, naturligtvis sluta till vid knäveckan och hälarerna, och ganska ofta lägger den sig i tvärveck ofvanför kängskaffet. Vackert — inte sant? Tänka aldrig de unga damerna på, att de alldeles icke äro skapade såsom skogsrået? Vid hvarje rörelse blir det alltid något tvunget i hållningen, hvartill måhända icke så litet bidrager den ovanan så mången har att gå med hufvudet framåt lutadt.

Gärna skulle jag vilja tillägga något om kvinnornas sätt att röra sig, deras ovana att gå krokiga, att svänga med armbågarna, att hvilat på höfterna (hvilket framkallar den vaggande gången, som så skönt påminner om gåsen?) gå inåt med fötterna, trippa eller taga steg som en soldat — men jag vågar icke riskera deras misshag genom ännu flere anmärkningar och slutar därför med följande uppmaning:

Gamla och unga, fruar och flickor, lären er den nyttiga konsten att »hålla upp» med förstånd — och kunnen I ej göra detta, så fästen upp edra klädningar — antingen medels dragband eller säkerhetsnålar — innan I gå ut, ty därigenom undgår I faran att förstöra edra kläder eller exponera — mer än I önsken!

Eyre.

Den slocknande stjärnan.

Af Mari Mihi.

Tiden är förbi, människorna äro borta, den sista pendeln har stannat, det sista hjärtat har tröttnat. Tanken grumlas ej mer af ord, drömmen dräpes ej mer af verklighet, vägen villas ej mer af tvifvel. Skådespelet är slutadt, bofvar och narrar vandra ej mer öfver de bräden, som föreställa världen; ridån är fädd för tårar och löjen, för smärta och glädje, för Hamlet och Don Quijote. Vulkanerna hafva länge sedan slocknat, solen själf har blifvit gammal och svag. Is och snö hafva begravt hvad hand och hjärna skapade.

Endast ett litet stycke förklaras ännu af lifvets skönhet, ett stackars litet stycke, som söker säga hvad som var. Det är nejden mellan Phrat och Tigris, Paradisets land, där Eden låg en gång i tidens morgon. Kulturen och striderna hafva dragit världen omkring, riken hafva grundats, spiror hafva brutits, men slutet blef där vaggan stod.

Där kvittra i skärande vemod de siste näktergalarne svanesång öfver varandet, där kyssa sorglöst de sista fjärlarne blommornas brokiga kalkar. Och i det tynande ljusets bleka strålar sofver en månghundraårig alligator, som i sin barndom skådat den siste af dem, hvilka en gång kallade sig världens herrar. Han sofver roligt, den gamle, ty han vet, att han ej skall väckas af flickornas gäckande skratt eller mäns rasslande vapenlek. Han vet, att den sista sången är sjungen, den sista bönen hviskad, den sista eden bruten.

Lugnet har vänt åter, det stora heliga lugnet, hvarom de gamle talade, då världen var ung. Det har sänkt sig som en rosenfärgad slöja öfver orons värld, som aftnens medlidsamma töcken öfver bragderns blodiga fält.

All synd och all nöd, alla brott och alla kval äro borta, evigt borta. Den flygande holländaren har fått kasta ankar vid Lycksalighetens ö, den vandrande juden har fått fälla sin nötta krumstaf. Gåtan är löst, allt godt är gäldadt, allt ondt försonadt.

De slöto sig allt trängre tillhoppa, de ensamme af de yttersta tiderna, de famnade hvarandra i hopplös bidan likt drunknande på spetsen af den klippta, dit floden ej ännu nått. Vetenskapens heroer och martyrer voro alla glömda; de hade ju verkat så föga. Skaldernas harpor voro längesedan stumma; de hade ju spelat för guld. Endast en lät ännu höra några brutna toner och till honom hade de lyssnat längst och trognast.

I Norden hade den tändts, den flammande faklan, som lyste genom de sista tiderna, det stora ljuset, till hvilket den trötta världen skådat upp i salig tjusning, af Norden var han boren, den siste siaren, som ensam talade, när alla andra tystnat.

När fimbulisen bredt sitt bärtäcke öfver det land, där Karlarnes vagga stod, när Raffaéles madonnor bleknat och Beethovens toner förklingat, då hade Svithiods svan länge, länge spänt sina otröttade hvita vingar till flykt öfver världen.

Slutligen hade de äfven förgätit honom för att tälja hvarandra sagor, dunkla minnen från den tid, hvarpå de blickade tillbaka i stum, spörjande undran, trolska sägner från ärans och kärlekens evigt svunna dagar.

Och så, i jordens aftonskymning, blef den eviga freden, årtusendens älsklingsstanke, de bästes ideal, till verklighet, då den sista människan slöt sin siste väns brustna öga.

Men den gamla solen dröjer ännu en gång med sin trötta, blida blick på den slocknande stjärnan, som hennes värme väckte till lif i tidernas begynnelse.

Kvinnorna på utställningen.

V.

(Forts. fr. föreg. n.r.)

En liten svensk industri, som synnerligt väl lämpar sig för damer med något konstnärliga anlag, tycks ha tagit fart hos oss och fått marknad, och det är tillverkanter af gratulations- och blomsterkort. Ni veta nog, mina damer, hurn gärna ni vilja sända edra väninnor på deras namn- och födelsedagar, till jul och nyår en hjärtlig välönskan och försäkran om edert deltagande, och ni innesluta gärna i det skrifna brevet äfven ett litet smakfullt kort med något passande emblem lämpligt för tillfället. Det fordras sannerligen uppfinningsförmåga, smak och konstnärlighet för att variera dessa tusental kort, så att de kunna passa vid olika åldrar och skilda tillfällen. De böra än vara kvicka och smäroliga, än rörande och hjärtliga, än satiriska och smått elaka och än endast »söta». Men framför allt skola de vara konstnärligt behandlade, vare sig de framställa en enkel violbukett eller en tomte med julklappspåsar.

Den där konsten har fröken *Anna Berglund* slagit sig på och därmed lyckats alldeles förträffligt, hvilket man också får se på den blifvande utställningen. Hon kommer här att utställa en stor samling af kort, som visa stor kompositionsförmåga och en utsökt smak och alldeles tydligt ådagalägga, att vi i den vägen kunna förse oss själfva och icke alls behöfva det utländska kramet. Fröken *Berglund* kommer dessutom att utställa en stor samling af mönsreritningar.

Fröken *Ebba Sparre* vill visa, hvad den egna konstfliten förstår att åstadkomma och har fördenskull stickat ett särdeles praktfullt hvitt täcke, hvilket hon exponerar. Det behöfver knappt nämnas, att det icke är ett vanligt täcke, sådant man får se i hvarje burget hem, utan ett verkligt konstverk, med rosor, ornament och adliga vapen åstadkomna endast med smidigt tvinnadt garn och — ett par trästicker. Arbetet är blott ett prof på hvad som kan åstadkommas på lediga stunder, under långa

vinteraftnar vid lampans sken i hemmets stilla vrå.

Så skall jag bedja att få nämna fru *Johanna Cronlund*. Det är en gammal märkvärdig dam, som vid fyllda åttiosex år ännu flitigt sitter vid spinnrocken och spinner det finaste lin. Det märkvärdigaste är, att hennes gamla ögon stå bi, men med dem är det ingen fara — påstår den vörndsvärda åldringen. Hjulet går och den fina tråden glider mellan de hvita fingrarna med oförminskad fart. Det var först då hennes vänner ifrigt uppmanade henne att deltaga i utställningen, som hon lät anmäla sig. De kunde väl få se, hur en gammal gumma spinner — tyckte hon. — »Nu kunna de ej den konsten som i min mors och mormors tid.» Fru *Cronlund* utställer en samling lingarn af sin tillverkning, däribland det allra *härfinaste*.

Jag nämnde här äfven något om fanor. En dylik kommer verkligen att här utställas, men den blir från Göteborg och är tillverkad af några därvarande damer, bland hvilka jag kan nämna ett för Iduns läsekrets välkändt namn, nämligen skriftställarinnan fru *Vilma Lindhé*. Fanan, som beskrifves som mycket vacker och parant, är afsedd för Göteborgs nya latinläroverk.

Om vi nu skulle kasta oss in på de rent praktiska kvinnornas område, så skulle jag bedja att i första rummet få nämna fröken *Sofia Gumælius*, innehafvarinnan af den öfver hela landet välbekanta Nya Annonsbyrån i Stockholm, hvilken för öfrigt i år kan fira sitt 20-årsjubileum. Fröken *Gumælius* har låtit åt sig uppföra en särskild paviljong med ett aldeles utmärkt läge. Den ligger strax till vänster i själfva hörnet vid stora industrihallen och erbjuder redan genom sitt yttre en tilltalande anblick. Först träder man här upp på en liten veranda, därefter kommer man in i en kontorslokal, där allmänheten på sedvanligt sätt kan inlämna sina annonser och där breffkort, kuvert och papper med vyer från Stockholm och utställningen finnas att tillgå. Äfven torde de dagliga tidningarna där komma att försäljas. I en liten smakfullt anordnad salong kan man äfven där få hvila ut en stund, sköta sin korrespondens m. m. Hela det vackra och eleganta möblemanget kommer att ordnas af aktiebolaget Svensk konstslöjdsutställning, S. Giöbel.

Desslikes kommer fröken *Olivia Nordqvist* att hafva en väl ordnad filial af sitt bekanta Allmänna tidningskontor ute på utställningsfältet. Den blir inrymd i den byggnad, som först var afsedd för Dagens Nyheter, men sedan denna tidning afstod från att vara med, fick fröken *Nordqvist* förhyra densamma. Här kommer allt att finnas som hör till ett väl ordnat tidningskontor.

Och så må min lilla axplockning vara slut för denna gång. Au revoir!

Adolf Hellander.

Iduns läkarartiklar.

I den ursprungliga planen till denna af framstående vetenskapsmän särskildt för *Idun* författade artikelserie, som i och med förra årgången framskred till sitt 12:e nummer, ingingo tre hvar för sig viktiga sjukdomsområden, som ännu återstå att behandla, innan serien kan betraktas fullt afslutad. I dag ha

vi nöjet att på ett af dem — det maktpåliggande kapitlet om lungsoten och dess behandling — kunna erbjuda våra läsare en utredning af en af våra skickligaste specialister på bröstsjukdomarnes fält, föreståndaren för vårt lands hittills enda lungotssanatorium d:r T. Horney vid Mörsil. Som vi nu dessutom hafva de bästa förhoppningar att inom den närmaste framtiden från professor A. Key-Åberg få mottaga den utlofrade uppsatsen om öronens, näsans och halsens sjukdomar samt vidare från professor J. Widmark en artikel om ögonsjukdomarne, torde därmed den enastående och värderika serien under detta års gång på ett i allo värdigt sätt till fullo kunna afslutas.

Red. af Idun.

Iduns läkarartiklar.

(Eftertryck förbjudes.)

XIII.

Lungsot.

För Idun af D:r T. Horney (Mörsil).

Under benämningen tuberkulösa sammanfattar man alla de organsjukdomar, som, huru växlande de än äro till kännetecken och verkningar, dock hafva en gemensam orsak, bero på ett och samma smittämne, nämligen tuberkelbacillen. Och det gifves intet organ, som ej understundom kan bli säte för denna bacills innästlande. Den under späddare barnåldern så fruktade hjärninflammationen är oftast ett uttryck för en tuberkulös retning i hjärnhinnorna; äfvenså den ofta för hela lifvet missbildande höftsjukan, grundad på en tuberkulös inflammation i höftledens väfnader. Man talar också om tuberkulösa tarm-, njur-, ögon-, öronsjukdomar etc. De organ dock, som hos människan, åtminstone i den mera utvecklade lefnadsåldern, företrädesvis falla offer för denna bacill, äro lungorna, och vi hafva då att göra med den sjukdomsform, som i vanligt tal benämnes lungsot eller lungtuberkulos (Tuberculosis pulmonum). Lungorna äro som bekant inneslutna inom bröstkorgen, båda af konisk form, med en smalare öfre del »spetsen», en bredare nedre, »basen». Spetsen synes hos friska personer vid djup inandning kuddlikt bukta fram ofvan nyckelbenet; basen hvilar på mellangärdet (diaphragmat), den af muskelfibrer bestående horisontala tvärvägg, som, fästad rundt om vid rebben, bildar skiljeväggen mellan bröst och bukhålan. Hvad lungornas yta beträffar skiljer man mellan en yttre, gränsande mot rebben, till sin form konvex, motsvarande rebbens böjning, och en inre, konkav, mot dels kotpelaren dels hjärtat, som ligger inneslutet mellan lungorna. Dessa såväl som bröstkorgens inre och mellangärdets öfre yta äro beklädda med en tunn, glatt hinna (lungsäckshinnan, plevran), som i det att den från kotpelaren fortsätter fram mot bröstbenet och där tar fäste, bildar dels en skiljevägg mellan de båda bröstkorghalvorna, dels ett för hvarje lunga inom bröstkorgen slutet rum, lungsäcken. Inflammation i lungsäckshinnan yttrar sig ofta genom svåra håll vid andningen och kan åstadkomma en vätskeansamling, utgjutning i lungsäcken, som mer eller mindre fyller densamma med hopträngande af lungan. I normalt tillstånd utfyller eljes lungan

lungsäcken fullständigt, utan tomrum, och är fritt rörlig inom densamma, utom i midten ungefär i inre ytan, där den är fixerad vid kotpelaren genom de inträdande stora luft-rörsgrenarne och blodkärlen. Till sin inre byggnad bestå lungorna hufvudsakligen af elastisk väfnad; äga därigenom förmåga af sammandragning och utvidgning och kunna närmast liknas vid en porös svamp, där porerna utgöras af ytterst små luftblåsor (alveoler), skilda från hvarandra genom tunna bindväfsväggar och beklädda med ett ytterst fint nätverk af elastiska trådar och de minsta kärl, förgreningarna (blodkapillärerna). Alveolernas inre med luften kommunicerande yta bildas af tunna, skifvika celler (alveolarepitelet), en förtunnad fortsättning endast af det cellager, som utgör den inre beklädnaden af luftrörens, bronchernas, slemhinna. Alveolerna äro nämligen slutförgreningarna af luftrören, som likt grenarne uti ett träd dela sig inom lungan uti allt finare stammar, öfver allt åtföljda af de på liknande sätt sig delande blodkärlen. På grund af sin elasticitet just är det som lungorna kunna tjänstgöra som andningsorgan; då vi nämligen vid inandning genom sammandragning af andningsmusklerna — mellangärdet och bröstkorgens vidgande muskler — öka bröstkorgens volym, vidga sig i samma mån lungorna och mottaga utifrån större kvantitet syrerik luft, för att åter, då vid utandning bröstkorgens volym minskas genom andningsmusklernas slappande, sammandraga sig och afgifva sin numer genom kolsyrans upptagande ur blodet förorenade luft. Detta för lifvets bestånd nödvändiga utbyte af syret i luften och kolsyran i blodet försiggår uti alveolerna med tillhjälp af deras små blodkärl. Omöjliggöres detta utbyte, såsom t. ex. vid lunginflammationen genom alveolernas utfyllande med inflammationsprodukter, så hopar sig kolsyran i blodet och dödar slutligen genom förlamning af lungornas och hjärtats nervcentra.

Lungsoten är utan gensaga mänsklighetens svåraste gissel och skördar flere offer än krig, jordbäfningar och kolera. Hvert 7:de dödsfall beror därpå; ja, vissa forskare uppge, att man i lungorna hos hvert 3:dje 4:de lik träffar spår af dels latent (under lifvet ej påvisad) eller botad tuberkulos. I Preussen dogo i kolera under åren 1830 till 1870, alltså på 40 år, 343,953 människor, i lungsot dö årligen 91,350, hvad som på 40 år utgör 3 $\frac{1}{2}$ million. I Sverige dö årligen däraf omkring 12,200; och vår årliga nationalförlust därigenom kan beräknas till omkring 30 millioner kronor.

Sjukdomen har urgammal historia och finnes till symptom och verkningar på ännu i dag slående sätt beskrifven hos de gamle Inderna och Greklandens forntide store läkare Hippocrates och hans lärjungar. Århundredraden igenom var dock dess innersta väsen, dess egentliga orsak höljd i djupaste mörker, och först vår tid blef det förbehållet att sprida ljus i denna punkt. År 1881 nämligen lyckades professor Koch i Berlin genom en sinnrik färgningsmetod påvisa uti de lungsiktiges upphostningar tillvaron af små parasiter, tuberkelbacillerna, och framlade äfven det vetenskapliga beviset för att de ej vore blott tillfälliga snyltgäster, utan sjukdomens verkliga orsak. Renodlade på lämpligt näringssubstrat insprutade han dem på fullt friska försöksdjur, hvarvid hos dessa efter någon tids förlopp kunde konstateras

fullt typiska tuberkulösa förändringar, dels å själfva platsen för insprutningar, dels uti lungorna och andra kroppens organ!

Den numer vanliga färgningsmetoden af upphostningarna tillgår så, att en ringa del däraf utbredes och torkas på en tunn glasplatta — täckglas — begjutes med en varm utspädd Fuchsinlösning och därefter affärgas med salpetersyra. Tuberkelbacillerna i motsats mot andra bacillarter och slemmet behålla då sin röda färg och framträda vid mikroskopisk (vanl. 650 ggrs.) förstoring (för blotta ögat äro de osynliga) såsom dels enstaka, dels i större hopar liggande små röda stafvar. I ofärgade upphostningar kunna de ej upptäckas. Egen rörelseförmåga saknas hos dem, och äro de för flyttning från en punkt till en annan hänvisade till blod eller saftströmmen inom väfnaderna som transportmedel. Deras förödande verkan på organcellerna beror därpå att de i likhet med andra pathogena *) arter producera ett för cellerna dödande gift. (I stor skala framställt af Koch i hans bekanta Tuberkulin). Tämligen motståndskraftiga mot extrema temperaturförhållanden, under lång tid t. ex. kunna de hålla sig vid lif uti intorkadt slem, dödas de lätt af vanliga desinfektionsmedel såsom lösning af sublimat 1:1000 och karbolsyra 5% äfvenså vid kokning omkring 10 minuter.

Det sätt, hvarpå bacillen kan inkomma i organismen, är dels genom förtärandet af tuberkulös föda, mjölk, kött, dels genom ytliga hudsår, dels genom den luft vi inandas. I senaste fallet träffas lungorna direkt genom bacillernas afsättning vid luftens passerande, i de förra fallen är det i lymfkörtlarne närmast angreppspunkten bacillerna i första hand deponeras, och därifrån de sedan transporteras till lungorna. Vid undersökningen af en tuberkulös lunga påträffar man, liksom i andra tuberkulösa organ, alltid för tuberkelbacillen karaktäristiska förändringar. Dessa utgöras af små grå knappålshufvudliknande upphöjningar uti väfnaden och benämnes tuberkler. Under mikroskopet visa de sig bestå af en blodkärllös, rundad anhopning af celler, af hvilka de i midten belägna äro stora — jätteceller — och i sig innesluta en eller flere baciller. Cellerna äro dels afkomlingar af väfnadens egna cellelement, — bacillernas gift verkar nämligen i första hand som ett retmedel till väfnadscellernas delning och förökning — dels bestå de af hvita blodkroppar, som utvandrat från närliggande kärl. Tuberkeln som sådan är endast synlig under mikroskopet, men genom flere närgränsandes sammanflytning bildas större för blotta ögat synliga härdar. Lungväfnadens svar på bacillens angrepp med denna tuberkelbildning kan uppfattas som uttryck för dess sträfvan till eget skydd; ty i fall, då läkning inträffar, hafva dessa tuberkler antingen förkalkats genom afsättning i den af kalksalter ur blodet, eller också omvandlats i fast bindväf, som sedan skrumpnat och bildat ett för bacillen ogenomträngligt ärr, analogt med den läkningsprocess som försiggår vid läkning af ett hudsår. I båda fallen är en skyddsmur bildad på den omgifvande friska väfnaden. Beröfvade sin näring, afdö de inneslutna bacillerna småningom, och organismen går segrande ur striden. Tyvärr ej alltid! Bacillerna lyckas genom sitt dödande gift

*) Pathogena = sjukdomsalstrande.

C. W. SCHUMACHER
 Kongl. hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.
 SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär prisurakt.
 füllt jämförliga med de engelska, fås hos de flesta specialhandlare i hufvudstaden.
 FÖRSÖK!
 CAKES

tillintetgöra den skyddande cellanhopningen, tuberkeln. Dess celler afddö, undergå förändring (ostvandlas), sönderfalla till slut, och i tuberkelns ställe uppstår då ett sår, som kan fräta allt vidare omkring sig, genom att i dess kanter nya tuberkler uppstå och åter sönderfalla. På så sätt bildas allt flere, större och mindre håligheter med trasiga väggar (kaverner) i lungan, fyllda af slem och sönderfallsprodukter, och där med luften inkomna förruttnelsebakterier till ytterligare fördärf finna god näring. Så skrider processen fram; mötande blodkärl frätas sönder, blödningar uppstå, bacillernas gift resorberas in i kroppen, alstrar en kraftförbrukande feber, och individen dukar under. Att dock äfven i sådant mera framskridet stadium af sjukdomen läkning ännu kan komma tillstånd genom bindväfsbildning i kavernernas väggar och deras skrumpnande är bevisadt, ej blott af klinisk erfarenhet, utan äfven konstateradt vid liköppningar; och vetenskapliga bevis äro således lämnade för möjlighet till sjukdomens botande, äfven i senare stadier. Det har funnits en tid, då tron därpå äfven i sjukdomens början hade slocknat ut hos såväl allmänheten som läkarne.

Man nöjde sig med att konstatera sjukdomens förefintlighet i lungorna — därmed också allt. Sedan var det blott att med resignation afvakta slutridåns nedgående i sorgspelet.

Åsikten att lungsot är smittosam kan spåras långt tillbaka i tiden förrän den genom ympförsök på djur var vetenskapligt bevisad. Dr Cornet i Berlin har särskildt ådagalagt detta, beträffande damm, uppsamladt från rum, bebodda af lungsiktiga, som ej iakttagit några försiktighetsmått med sina upphostningar. Till all lycka är smittan dock bunden endast vid dessa, hvarför den sjuke som uppsamlar dem i särskilda kärler och oskadliggör dem — bäst genom kokning omkring 10—20 minuter — är för sin omgivning ofarlig. Begagnandet af spottkopp ej blott i boningsrummen, utan äfven medförd i fickan till bruk, då man vistas ute, måste således kraftigt påyrkas, och behöfver den blott innehålla vatten, så att upphostningarna hållas fuktiga. Näsdukens användande, som brukligt är inom finare kretser, till att spotta i är absolut förkastligt, då slemmet där lätt torkar in och kan spridas omkring. Att tuberkulösa mödrar ej böra kyssa sina barn, faller af sig själf.

Sjukdomens procent har också under de sista årtiondena genom dylika försiktighetsmått och i allmänhet mera hygieniskt lefnads sätt sjunkit ej obetydligt.

Mottagligheten för smitta är för öfrigt olika hos olika individer. Därtill behöfs en viss disposition i väfnaderna, ofta medfödd efter tuberkulösa föräldrar, eller att vid tidpunkten för bacillens angrepp organismen är försvagad af tillfälliga orsaker, såsom långvarig digifning eller kraftnedsättande sjukdomar. Frågan, om sjukdomen som sådan öfvergår direkt från modern till fostret, är ännu oafgjord.

Till sitt förlopp är lungsoten vanligen en kronisk åkomma, ehuru det nog gifves bevis på mer akuta, inom några månader dödligt förlöpande fall (gallopperande lungsot); och många personer, som fått sjukdomen i sin ungdom, hafva det oaktadt uppnått hög ålder.

Mångskiftande som den är under sitt förlopp med feberattacker och blödningar,

kan den äfven vid sitt första uppträdande visa sig under växlande symptom.

Det finnes en mängd individer i uppväxtåldern, som vid första påseendet ge oss en instinkligt aning om, att de antingen redan bära sjukdomsfröet inom sig eller åtminstone i en framtid komma att falla offer därför. De utmärka sig genom sin gracila kroppsbyggnad, sin platta, insjunkna bröstskog, sin klara strålände blick och genomskinliga, lätt rodnande ansiktsfärg. Oftast tillhöra de familjer, inom hvilka sjukdomen kan spåras långt tillbaka, äfven om den öfverhoppat ett eller annat släktled.

(Forts.)

Från Iduns läsekrets.

»Gamla prästgårdar.»

Till »Adi!»

Med större glädje än jag kan beskrifva läste jag eder beskrifning på »Vår gamla prästgård», en beskrifning, som helt visst finner genklang i många prästdotters hjärta, åtminstone i mitt. Mitt föräldrahem är liksom edert en oansenlig prästgård, men jag vill försäkra er, att den är lika dajelig som eder under vår- och sommardagarna. Äfven här finnas de af eder omtalade lönnarna och de i blomskrud klädda fruktträden; narcisser, syrener, rosor och hvita liljor saknas ej heller! Men mitt hem ligger ej som edert »långt ute på slätten», utan nere i Tjusts härliga och storartade natur. Ni skulle se, hvilken hänförande utsikt det är från mitt hem öfver tvänne sjöar och dess i löf- och barrskog klädda stränder. Kära »Adi», måtte både ni och jag få upplefva ännu många ljufva och lyckliga stunder i våra gamla prästgårdar. Och nu till sist — mottag ett hjärtligt tack från

»Staren.»

En »kjomartyr».

Kära Idun!

Till dig, vår egen, är det ju man skall anförtro sig i glädje och sorg samt omtala sina små erfarenhetsrön. Ja, nog har jag gjort en erfarenhet af sorgligt slag; nu på våren, då allt vått som finns samlar sig på landsvägen, tänkte jag att nu vore allt en »10 cms kjol» bra att ha. Nå ja, beslut och handling — jag ta'r min s. k. promenadkjol af tjockt tyg och klipper af den 8 cm rundt omkring, och jag riktigt jublade vid blotta tanken på, hur bekvämt det skulle bli på alla sätt: gå obehindrad öfver och förbi »pussar» på vägen, hoppa öfver diken och i skogen ej släpa på allt ris och bråte m. m. Men ingen »himmel utan moln!» Då jag fått min 10 cms kjol färdig och skulle göra min stora promenad, kände jag mig så märkvärdigt liten, och om jag mötte någon, hade jag benägenhet för att gå med böjda knän. Men höjden af harm erfor jag, då småsyskonen sade, att jag »ville visa mina nya knäppkängor» — då kände jag att jag ej var banbryterska för den korta kjolen, utan tog helst till det gamla — jag skarfvade upptill, hvad jag klippt af nedtill, och sålunda fick jag finna mig uti att få kjolen förkortad en 2 cm. Så nu känner jag mig mera belåten. Men kära Idun, tror du att många varit lika dumma som

En stackars bondtös.

En moder

har hos redaktionen anhållit om plats för följande behjartansvärda vädjan till andra mödrar:

Hur ofta hör man icke nu för tiden klagas öfver, hur dålig ungdomen är. Om det är sant, så ligger nog felet hos föräldrarna, som lämna de unga allt för stor frihet. Tron icke, I mödrar, fast er gosse är konfirmerad, att han då genast och bättre än förut kan taga vara på sig själf. Kanske tvärtom! Nu vill han anses för »en hel karl» och så litet som möjligt stå under sin moders uppsikt. I allmänhet får han nu också ett eget rum att disponera, och ofta ligger det långt från de andra rummen i hemmet. Detta ger då den unge, liflige pojken tillfälle till att gå och komma, när han behagar, och om han ock redan vuxit från en hel del själfsvåld, kan det dock sannerligen blifva ödesdigert att lämna honom för stor frihet. Hur lockar icke nu allting så förföriskt, han skall visa att han är karl för sin

hatt och följaktligen vill han helst vara tillsammans med dem, som äro äldre, och söker snart att i intet stå dem efter. Följderna låta icke vänta på sig och deras förfärande namn lyda: osedlighet, dryckenskap och spel. Så tar han kamraterna med på sitt rum, eller också vistas han själf ute och det långt in på nätterna. Efter detta blir sömnen dålig och icke tillräcklig, och på dagarne är han olustig till allt.

Därför, du moder, se alltid till, att dina söner ha lagt sig, innan du själf går till hvila. Många tårar skulle då besparas både dig och andra och ungdomen skulle blifva bättre, ty för det första är en god sömn det bästa hälsomedel och för det andra fingo edra söner icke tillfälle till några lastbarheter. Ty hur det än är, så sky de dåliga gärningarna dagens ljus.

Birgit.

Ur notisboken.

Våra kvinnliga butikbiträden lida af en betungande börda vid sitt redan förut icke alltid så lätta arbete genom den fordran, som ofta, och särdeles i hufvudstaden, ställes på dem, att de hela dagarne igenom af artighet mot publiken stående skola afvakta sin tjänst. Svåra fysiska lidanden bli ofta en följd af denna oafbrutna, nödtvungna upprättställning. »Kristliga föreningen för unga kvinnor» här i Stockholm har fäst sin uppmärksamhet härvid och från den kände läkaren professor Seved Ribbing i Lund mottagit ett uttalande, hvari han lifligt betonar önskvärdheten af en reform i det berörda hänseendet. Stödd dels på denna auktoritet, dels på de erfarenheter som i praktiken samlats har föreningens styrelse nu vänt sig till ett antal af hufvudstadens större butikägare och af dem rönt det vänligaste tillmötesgående, i det de förklarar sig ingenting hafva emot att deras kvinnliga biträden under eventuella stagnationer i kundernas besök intaga en sittande ställning. Man hoppas nu att öfriga butikägare och allmänheten å sin sida icke skola ogilla detta. De kunna ju möjligen finnas bland de köpande, hvilka känna sig obehagligt tilltalade af att vid inträdet i en butik se en del af biträdena sitta, men man må hoppas att denna fördom — om den existerar — skall försvinna, då kunderna bli upplysta om hur viktig och betydelsefull denna lilla stunds hvila kan vara för de kvinnliga biträdenas hälsa och hela framtid.

En bok för dagen, om hvars tillvaro vi vilja erinra svenska kvinnor, hvilka nu så varmt deltaga för det blödande Grekland, är en liten broschyr, som kan erhållas genom hvarje bokhandel och som bär titeln: »Genom hvilka hemarbeten kan kvinnan i händelse af krig göra sig nyttig i Röda korsets tjänst?» Den är författad af regementsläkaren dr J. Göransson, är rikt illustrerad och kostar endast 60 öre. Den säljes till förmån för svenska Röda Korsets sjuksköterskehäm. All ytterligare rekommendation torde då vara öfverflödig.

På initiativ af drottningen har Röda korsets damkomité beslutat att, i förening med sina ärligen återkommande arbetsdagar för tillverkande af sjukvårdsmateriel, anordna extra arbetsdagar för beredande af förbandsartiklar för sjuka och sårade i Grekland. Till deltagande i detta arbete inbjudas damer, som åt denna sak vilja gifva sin tid och arbetskraft eller bidrag af penningar. Arbetsplats är beredd i Arffurstens palats vid Gustaf Adolfs torg. Arbetsdagar blifva den 28 och 29 d:s samt den 3 och 4 maj kl. 11 f. m.—4 e. m. De, som önska deltaga i arbetet, anmodas att skriftligen eller personligen meddela sig med damkomiténs ordförande, fru Lotten Edholm, född von Heijne, adress Garnisonssjukhuset, eller med friherrinnan Sigrid Lovisin, adress Sturegatan 52, 2 tr.

Fredrika-Bremer-Förbundets sjukkasas årsmöte ägde i måndags rum i förbundets lokal. Af årsberättelsen framgick att sjukkasans medlemmar vid slutet af 1896 voro 246 (mot 237 vid årets början). Som sjukhjälp hade under året utdelats 2,712 kr. till 48 personer. Kassans tillgångar uppgingo vid årets slut till 13,528. Full decharge beviljades styrelsen, hvilken återvaldes.

Teater och musik.

Kungl. operan. Signor *d'Andrade* avslutade i onsdags sitt äfven denna gång förträffliga och framgångsrika gästspel härstädes, i det han då ännu en gång uppträdde som Don Juan. Den hyllning, som här ägnades honom i rikligt mått, kan naturligtvis betraktas som ett tydligt »välkommen åter»!

Dramatiska teatern bjöd i onsdags åter på nytt program, då för första gången å denna teater uppfördes »Aldrig i lifvet», lustspel i tre akter af Gustaf af Geijerstam.

Såsom efterpjes gafs, efter flerårig hvila, »Nya garnison eller Karnevalsskämten», vådevill i 1 akt, öfversättning från franskan.

Vi få i nästa nummer återkomma till ett närmare omnämnande.

Filharmoniska sällskapet gaf i tisdags sin tredje abonnemangskonsert för innevarande säsong, hvarvid utfördes den afidne belgiske kompositören César Francks oratorium »Salighetsstigar» (Les Béatitudes), komponerad för solörster, blandad kör och stor orkester till ett poem öfver Jesu Bergspredikan. Vi kunna ej annat än gratulera Filharmoniska sällskapet att hafva fått tillfälle att framföra denna särdeles sköna och intressanta tonskapelse.

nskligt hade dock varit, att genom utförandet verkets många skönheter kunnat göra sig fullt gällande. Körerna och orkestern skötte sig nog ganska oklanderligt, trots de svårigheter de hade att bekämpa; bättre nyantering hade dock varit önskvärd. Solisterna voro svagast. Dels harmonierade ej deras stämmor alls med hvarandra, dels var intonationen hos flere af dem ej alltid ren. Härigenom misslyckades alldeles de båda kvintetterna i andra och sjunde afdelningarna samt kvartetten i den tredje. Den enda bland solisterna, som förtjänar framhållas, är hr *O. Lejdström*, hvars väljudande stämma nobelt frambrar Kristi i all sin enkelhet så sköna parti. Hrr Lemon och Bratbost äro egentligen inga oratoriesångare, ännu mindre hr Brag.

Oratoriet är indeladt i åtta afdelningar, byggda på de olika satserna i Jesu bergspredikan, samt inledes med en prolog. Det enkla och gripande motivet, hvarpå det hela är bygd, återkommer i en mångfald former i hvarje afdelning. För öfrigt mötes man af dels storslagna och mäktiga, dels innerliga och veka köer. Det hela bäres af originalitet och vittnar högt om tonsättarnes såväl lärdom som genialitet. Att här framdraga alla skönhetserna i detta oratorium skulle taga för stort utrymme. Säkert är, att oratoriet »Salighetsstigar» hör till det allra bästa i musikkonst, som under de senaste åren framförts härstädes. Det är fylldt af svårigheter, men är tacksamt att utföra, och vi taga för gifvet, att det väl skulle löna sig för sällskapet att under en följande säsong ännu en gång utföra detsamma och då afhjälpa de brister, som denna gång förelegat. Det hela leddes af hr *I. Hedenblad*. Publikens, som ledamt nog ej var fulltalig, gaf upprepade gånger sitt lifliga bifall tillkänna.

Hr Axel Rundberg hade i söndags sin sedvanliga vårmatiné, hvilken dock ej på långt när var så talrikt besökt som vanligt; ej heller erbjöd den som förr intresset af en hel del nyheter. Om man undantager signor *d'Andrade*, som väl utgjorde den egentliga cloun, fanns ingen af våra förnämsta sångartister med på programmet. Utom de af denna utmärkte sångare utförda numren torde särskildt böra nämnas hrr Lemons och Bergströms duo ur Hallströms opera »Vikingarne» samt fru Hartmans deklamation af »Maries hjärnkamrar». Matinégifvaren ackompanjerade själf en del sångnummer.

Efter 40-årig trogen verksamhet i Thalias tjänst bereder sig nu den mångsidiga skådespelerskan fru *Ottilia Littmarck* på att för alltid draga sig tillbaka från »de bräder, som föreställa världen». Med anledning häraf har K. Dram. teaterns direktion beviljat henne en afskedsrecept den 3 maj, hvarvid »Syrans» kommer att uppföras. En minnesgod publik skall helt visst ej försumma att i afskedsstunden bringa den förtjänta konstnärinnan en tacksam hyllning för alla de angenäma stunder, hennes konst beredt oss.

Herr Georg Skånberg gifver tisdagen den 3 maj soaré å kungl. Operan med biträde af kamrater vid kgl. Dramatiska teatern och herr Georg Törnqvist. Programmet upptager George Ohnets pjäs »Herr Derblays giftermål» med soarégifvaren i titelrollen, fru Seelig-Lundberg som Claire, hr E. Hillberg som hertigen, fru Hoving som Athenais, o. s. v. Då detta intressanta stycke vid de tillfällen det varit å Dramatiska teaterns repertoar anslaget alltid omfattats med det lifli-

gaste intresse, torde det vara stäldt utom tvifvel att den omtyckte unge recett-tagaren har att påräkna en fullsatt salong.

Syster Helena.

Skiss för Idun af
Vitis Ideæ.

Det var redan full dager i den stora sjuksalen på lasarettet i B. Syster Helena, den tjänstgörande sköterskan, hade just avfvättat det bonade golfvet och beredde sig nu att, utrustad med tvättfat och handdukar, göra morgonronden bland patienterna.

Hon var en medelålders kvinna med fina, nästan aristokratiska drag; den lilla hvita sjuksköterskemössan på ett redan gråsprängdt hår förlånade ansiktet en viss allvarlig värdighet, men munnen log gärna, och de grå ögonen rikligt strålade af hjärtlig välvilja. Hon hade stannat vid den första bädden och lät blicken glida längs den långa raden af patienter. De utgjorde en sorglig tafla, alla dessa af sjukdom härjade ansikten, och man kunde i sanning undra på att syster Helena såg så lugn och glad ut, när hon betraktade den. Hade vanan härdat henne, eller voro alla dessa människor för henne endast ett yrkesmateriel? Hvarken det ena eller det andra. Den lugna ytan hindrade ej, att hjärtat ofta ville krympa samman vid åsynen af lidanden, vid hvilka hon aldrig tycktes kunna vänja sig. Men de sjuka på salarna, brukade hon säga, se dagligen så mycket lidande, att de väl behöfva ett gladtt ansikte bredvid sig för att motväga detta. En särskildt förmåga hade hon också att upptäcka ljusglimtar på den mörka taflan. Nu stannade hon just vid en liten fyra-årigs bädd. På den hvita kudden hvilade ett blekt och magert litet ansikte, som skvallrade om svält och vanvård. De små armarna utsträcktes välkomnande, när syster Helena närmade sig, också tycktes denna ämna stanna nästan längre än nödigt var. Hon föll på knä vid sängen och lät de små händerna lekande plaska i det ljumma vattnet, ända tills den lilla lät höra ett skrott af förtjusning, hvilket dock genast dog bort, liksom om barnet blifvit förskräckt öfver sin egen djärighet. Hennes hand för nästan smekande öfver det lilla hufvudet, när hon skulle bringa reda i ostyriga lingula härtestar. Och när slutligen den lilla med ett jollrande »tack, syster Lena», betygade sin erkänsla för vården, då såg man sköterskan, följande ögonblickets ingifvelse, böja sig ned, sluta den spåda varelsen i sin famn och trycka den ena kyssen efter den andra på bleka små läppar.

Men tiden led och många sjuka hade ännu icke fått någon omvårdnad. Sakta lösgjorde syster Helena sig från barnets famntag och gick att fortsätta rondan. Ändtligen stod hon vid den sista sängen i raden. En ung flicka, som ännu ej lämnat ton-åren bakom sig, hade här fått sin plats. Syster Helena kände väl den unga bonddottern, vackra Anna kallad, ty hon hade mer än en gång förut haft henne som patient. Men denna gång var det, mänskligt att se, för sista gången, som hon intagit på sjukhuset. Hon hade inte långt kvar, hade doktorn sagt, och det var icke heller svårt att se äfven för ett mera ovant öga. En tärande lungsjukdom hade ödelagt en skönhet, som ännu blott var knoppens, icke den utslagna blommans. De ihåliga kinderna och insjunkna tinningarna kommo ögonen att se onaturligt stora ut. Mörka voro de, dessa ögon, nästan svarta och af ett sällsynt djup. Man glömde de tårda dragen, den gulaktiga blekheten, som endast tycktes förhöjas af en hektiskt röd fläck på hvardera kindbenet, och man såg endast dessa ögon, hvilka ännu fått hvarken yrelsens beslöjande eller dödens underligt fjärrskådande uttryck utan blickade emot en så genomträngande och ändå så djupt sorgset.

När sjuksköterskan satte sig på stolen bredvid sängen, reste den unga flickan sig i sittande ställning och frågade med en ifrig hes hviskning, om syster Helena hade tid att sitta hos henne en stund. Denna skakade på hufvudet. »Inte länge», svarade hon, »ty det är snart frukostdags, och flera af mina sjuka hafva redan frågat efter maten; de lära nog ej vilja vänta.»

Anna suckade och återtog i klagande ton: »Ack, jag ville så gärna fråga syster Helena om en sak. Jag har inte sofvit en blund på hela natten, utan bara legat och funderat på någonting, som jag tycker är så underligt.»

»Du skulle inte tänka så mycket,» invände syster Helena mildt, »det hindrar ju sömnen att komma. Men hvad är det nu, som du tycker är så underligt?»

»Jo,» återtog Anna, i det hon höll fast den mjuka handen, som just sysslade med hennes bruna hår, »jag vill veta, hur syster Helena kan vara lycklig. Ser ni,» fortsatte hon, då hon såg det förvånade uttrycket i den andras ansikte, »jag vet, att ni är lycklig; det ser jag på ert glada ansikte, när ni går här hos edra sjuka, det hör jag på rösterna, när ni sjunger ibland där ute i korridoren, och det känner jag, när ni ser på mig med det där ljusa leendet. Men jag begriper inte, hur ni kan vara så där lycklig. Ni ser ju bara eländiga sjuka stackare, får sköta ruskiga sår och bölder och allt möjligt otyg, och minsann man alltid är så snäll emot er; nej, knappt ett tack får ni af somliga, och vi, som lära att hålla af er, vi lämna er ju så snart och ersättas af nya.»

Hon tystnade, synbarligen ansträngd, och drog djupt efter andan, men detta enda andetag våldade, att hela det magra ansiktet förvredts af smärta. Syster Helena ville lägga henne tillbaka i bädden och ålade henne att spara sig och inte tala mera, men hon lösgjorde sig från hennes grepp med mera kraft, än man skulle tilltro den bräckliga gestalten, och fortsatte i samma ifriga hviskande ton: »Se, jag vet nog hvad lycka är, ty jag har känt det själf i mitt lif. Jag skall berätta er, hur det var. Jag vet ju, att ni inte talar om det för någon. Vi hade där hemma vid gården en dragon, som var den vackraste karl vid regementet. Lång och ståtlig var han, och rida kunde han som ingen annan. Nå, han och jag hade lekt fästefolk, ända sedan vi voro små, och med åren förgick inte kärleken, den bara växte. Han kunde göra hvad som helst, om jag bad honom, och gick och sörgde, när han skulle bort ifrån mig, och det så var för aldrig så liten tid. Men far tyckte förstas inte, att en bonddotter kunde gifta sig med en dragon, och så måste vi skiljas. Han for till Amerika för att samla pengar och blifva sin egen, och när han kommer tillbaka — här lyste hennes ögon af en exalterad glädje — då skola vi gifta oss, och då kommer lyckan igen. O, syster Helena, ni vet inte, hvad det är för en lycka att vara älskad så där helt och fullt, att känna, det man är allt för en annan. . . »Hon höll upp ett ögonblick. Så kastade hon sig tillbaka i bädden och sade i en helt annan ton: »Men ni vet naturligtvis ingenting om allt det där, och ändå kan ni vara lycklig, det är det jag inte förstär.»

Syster Helena smålog; ordnade kuddarna under det lockiga hufvudet och sade i afgörande ton: »Se så, liten, ligg stilla nu och hvil dig, du har talat alldeles för mycket för att orka höra ett svar. Men ett svar skall du nog få i sinom tid.»

Anna tycktes nöjd med uppskofvet. Hon var verkligheten för trött att fortsätta samtalet. Lydigt slöt hon ögonen, och sköterskan återvände till sina sysslor.

Det var nästan få sköterskor vid det mycket anlitade lasarettet i B. och syster Helena var därför strängt upptagen. Nu skyndade hon att utdela matportioner och satte sig därefter att hjälpa dem, som voro för svaga att själfva föra födan till munnen. Så kom doktorn, och det gällde nu att följa honom från bädd till bädd, redogöra för patienternas tillstånd och mottaga hans föreskrifter. Det var först på e. m., som hon fick några ögonblicks ro. Hon hade slagit upp ett fönster i korridoren, och efter att hafva kastat en sjal öfver axlarna, ställde hon sig att njuta af luftdraget och kasta en blick på det snöhöljda landskapet där utanför. Samtalet på morgonen kom i hennes tankar. Hon log, när hon påminde sig Annas halft otåliga: »Men ni vet naturligtvis ingenting om allt det där.» Liksom om hon inte visste. Liksom om hon inte haft sin kärleksaga, så ljuf och ren, så full af oskyldiga drömmar och rosenröda förhoppningar som trots någon liten Anna. Liksom om hon inte njutit af lyckan att veta sig vara älskad, njutit intensivt, med tjuguaråringens hela förmåga att njuta. Men hennes lycka hade varit af kort varaktighet. Få månader innan bröllopp skulle stå, afklippte ett slaganfall den älskades lifstråd. Det gick så hastigt, att hon ej ens hann skynda till dödsbädden för att mottaga hans afskedsord. Men det var längesedan nu, och tiden läker ju alla sår, säges det. Dock, det finns sår, efter hvilka man bär ärr för hela lifvet.

Men var hon då olycklig nu? Ja, om lyckan bestode endast i detta, att blifva älskad, då måste

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur
 nya preparat för tandernas vård:

hon medgifva, att bra litet föll på hennes lott numera. Leendet återkom på hennes läppar, men det fick en anstrykning af bitterhet, då hon tänkte på alla de patienter, som försäkrat henne om sin eviga tacksamhet och som nu endast mindes henne i förening med begreppen sjukdom och lasarett. Men var det då icke lycka hon kände, när hon såg ett stackars fattighjon, som kommit till sjukhuset i ett nästan vämjeligt smutsigt tillstånd, efter ett varmt bad sträcka de gamla stela lemmarna i den mjuka bädden och luta ett nästan oigenkänligt ansikte mot fjäderkudden? Var det inte lycka hon kände, när det någon gång förunnades henne att lindra plågor, när hon sittande vid sjukbädden hörde hur jämmerropen aftogo och såg hur en stilla sömn skänkte ro åt utpinade nerver. Eller var det inte lycka, denna öfersvallande känsla af fröjd, som tvang henne att kyssa de små barnaläppar, som jollrat sitt »tack, syster Lena». Jo, Anna hade rätt. Hon var lycklig och begärde ej mer.

Men man ropade henne. En ny patient hade anländt och måste omhändertagas. Hastigt slet hon sig lös från sina tankar, stängde fönstret och återvände till sina plikter.

Det blef mycket att göra denna eftermiddag. Sår måste förbindas, omslag läggas och medicin utdelas. De sjuka tycktes också hafva föresatt sig att vara mer än vanligt tröttsamma; den ena efter den andra hade en önskan eller ett klagomål att anföra. Också kunde syster Helena endast svara med en skakning på hufvudet, när Anna tecknade åt henne att komma och sätta sig bredvid henne.

Ändtligen var allt ordnad till natten. Syster Helena hade satt sig bredvid den lilla fyra-åringens bädd för att efter sin vana läsa några rader ur bibeln för de sjuka innan de insomnade. Många funno detta bruk, öfverflödigt, men de flesta tyckte om det. Det kan vara så godt att hafva något att tänka på, ifall det blefve en sömlös natt, brukade de säga. Men i afton var syster Helena så trött efter dagens ansträngande arbete, att hon nästan mekaniskt upprepade bokens ord. Det var först när hon uttalade slutorden: »ty det är saligare att gifva än taga», som hon vaknade upp till medvetande om betydelsen af hvad hon

läste. »Saligare att gifva än taga», mumlade hon för sig själf. Sakta tillslöt hon boken och lät hufvudet sjunka ned mot barnets kudde. Oemotståndligt återvände tankarna till samtalet med morgonen. »Det är saligare att gifva än taga», upprepade hon åter. Ja, så var det. Nu visste hon, hvarför hon kunde vara lycklig, fastän hon nästan ingen kärlek fick mottaga. Det hade ju blifvit henne förunnadt att gifva i stället.

Långsamt reste hon sig och gick bort till den sista bädden i raden. Hon böjde sig öfver den sjuka och sökte med fingret hennes puls, under det hon betraktade henne så forskande, som ville hon med blicken pejla djupet af den unga flickans kropps- och själskrafter, på samma gång som hon räknade pulsens slag. Undersökningen tycktes emellertid hafva utfallit gynnsamt nog, ty syster Helena nickade tillfredsställd och hviskade: »Liten Anna, nu skall jag svara dig på din fråga, om du bara ligger lugn och stilla och inte anstränger dig. Ser du, jag förstår så väl, hur du känner det, ty afven jag vet, hvad det vill säga att blifva älskad. Ja, se inte så förvånad ut, jag har också varit ung som du en gång. Men den man, hvars kärlek då var mitt lifs lycka, är inte längre bland de lefvande, och sedan han gick bort, har jag jag stått ensam i världen och fått endast litet af hvad du kallar den enda lyckan. Men ser du, Anna när den lyckan sviker, och det gör den förr eller senare för de flesta — många få ju inte ens smaka den — då står oss en annan lycka till buds, en lycka, som ingen och intet kan taga ifrån oss.»

»Jag förstår er inte», afbröt Anna med en otålig skiftning i rösten, »hvad menar ni; hvad skulle det vara för en lycka?»

»Jag menar», återtog syster Helena mildt, i det hon böjde sig ned och tog upp en kudde, som den unga flickan vid en häftig rörelse låtit falla till golvet, »Jag menar, att när vi inte längre blifva älskade, kunna vi alltid själfva älska.»

»Själfva älska», upprepade Anna, ja visst, »naturligtvis. Men när den man älskar är så långt, långt borta, och man kanske alldrig får se honom mer, då är det sorg och inte lycka att älska.»

Syster Helena log ett vemodigt löje. »Stackars liten», sade hon och strök sakta håret ur den

sjukas fuktiga panna. »Men jag menade nu inte den kärleken till en enda, som i utbyte skapar vår lycka genom att älska oss tillbaka. Det är en bra själfvisk kärlek. Nej, jag menade den stora kärleken, som räcker till för alla vi möta på vår väg, för alla som behöfva den. Ju mer vi äga af den kärleken, desto mer äga vi af lycka, af en renare lycka, tror jag, än den att bara njuta af att själfva blifva älskade.»

Orden tycktes hafva gjort intryck på Anna, ty hon låg tyst en stund, med de mörka ögonen tankfullt stirrande ut i rummet. Men så såg hon upp i syster Helenas ansikte och genmålde: »Ja, det är väl därför ni är lycklig, kan jag tro, fast jag må då erkänna, att jag inte riktigt förstår mig på den där sortens lycka. Och inte förstår jag heller, hur Ni kan tycka om alla dessa jämrande sjuklingar; jag är då led på dem bara af att ligga och se och höra dem, fast nog tycker jag, att det är synd om dem, förstås. Men säg, syster Helena, hur kan ni tycka om dem? Det måtte vara bra svårt.

Då böjde syster Helena sig öfver den unga flickan, fattade den magra lilla handen mellan sina båda och hviskade: »Ja, du har rätt i att det inte alltid faller sig så lätt för hjärtat att älska utan tanke på genkärlek, men det är ju för att lära den läxan, som vi äro satta i lifvets skola. Och ett är visst, liten Anna, vi lära den aldrig, nej inte ens a-b-c däraf utan Honom som själf är kärleken och därför ensam kan säga: »Lären af mig.»

Innehållsförteckning.

Svenska sjuksköterskor till krigsskådeplatsen; af L. S. (Med porträtt af syster Elin Ahlström, syster Hild Daug och fröken Klara Smitt.) — Kvinnornas »rättigheter»; fritt från engelskan af L. L. — För det blodande Grekland! — »Lossade bojar»; några ord om ett praktiseradt förslag, af Martha E. — Upphållsväder; af Eyre. — Den slocknande stjärnan; af Mari Mähl. — Kvinnorna på utställningen, af Adolf Hellander (forts.). — Iduns läkarartiklar. — Iduns läkarartiklar. XIII; Lungrot; af Dr. T. Horney. (Mörsil.) — Från Iduns läsekrets: »Gamla prästgårdar»; af Staren. En »kjomartyr»; af En stackars bondlös; af moder; af Birgit. — Ur notisboken. — Syster Helena; skiss för Idun af Vitis Idæa. — Tidsfördrif.

Han har en hustru flink och trogen,
Som kan — ja hvad? med mästare-hand,

Men skall där tröskas säd på logen,
Hon går också därmed i land.
Hvad är, som ej får smyga in
I deras hem och deras sinn?
Vid stugans dörr af trån stå trenne,
Och far har själf planterat dem,
Då som sin brud han mottog henne,
Som varit solen i hans hem;
De träden äro stora nu
Och deras namn visst säger du?
Där har hon stått mång kväll och
blickat

Och spanat efter sonen sin,
Som alltid sig så väl har skickat
Och tidigt kom i skolan in.
Hvad ses hon då han sen sig ter?
Och hvad hon sedan honom ger?
Men sedan fadren blef? du vet väl,
Hvad har då gossen lämnat fått?
Nu kör han — hvad? för herrgållns
räkning

Och med förtjänsten går det smått,
Men enkla vanor, uppfyllt plikt
De göra hem och hjerta rikt.
När brunte nosen hemåt vänder
Och »kejsarn har fått ut sin rätt»,
Hvad tar han då i sina händer?
(Till biförtjänst också ett sätt.)
Hans namn är känt af hvar och en,
Så säg det också du, min vän?

Se så, nu är min lilla visa sjungen,
Men ännu är jag uppå toner rik
Och blir helt visst till extra nummer
tvungen
Lik sångarn af en larmande publik.
Jag kommer då och sjunger om-
igen,
Så ytterst smickrad af framrop-
ningen.

Säg har ej någon gång du också
suttit

Och spanat efter luftigt
vandrarståg
Samt sett, hur jord och him-
mel sammanflutit,

Och drömt dig fjärran bortom okänd
våg.

Hvad såg du då, som denna läng-
tan gaf
Att flyga, ila öfver land och haf?
Nu kommer här ett riktigt litet
monster

I odygd och aptit af värsta slag.
Och du må bruka än så många
konster,

Han gör dock på din egendom be-
slag.

En vällukt? Dock ej en utaf de
bästa,

Vid den sig kanske dystra minnen
fästa.

Hvad saknar den — man kan med
skäl så fråga,

Som kläder sig i violett och blått?
Hvad alla bär och alla frukter äga?
Och en art bagge till och med har
fått.

Hvad älfvan, då hon ställer till sin
bal,
Ej frågar efter för sin danslokal?
Det vore hvad? om du ej ännu re-
dat

Mitt lilla klara, mångbesjungna ord.
Mitt diktarrykte blir då icke hed-
radt,

Ty visst är logogryfen illa gjord.
Din ädla stråfvän och mitt myckna
prat

Dock varit värda bättre resultat.
»N.»

Tabula magica.

1	1	2	2	3
3	4	4	4	5
5	6	6	6	7
7	7	8	9	9
9	10	10	11	11

Omflytta siffrorna, så att
— antingen man läser sif-

ferraderna vågrätt, lodrätt eller dia-
gonalt — de alltid gifva summan 30.
Sibylla.

Triangelgåta.

	1	2	3	4	5	6	7	8
1	a	a	a	d	d	e	e	e
2	e	e	g	g	i	i	k	
3	k	n	n	n	n	n		
4	n	o	o	r	r			
5	r	r	r	r				
6	s	s	s					
7	s	t						
8	t							

Orden beteckna:

- 1) öfersittare,
- 2) landsplåga,
- 3) del af ett år,
- 4) hvad fotfolket aldrig gör,
- 5) hvad mängden är till att döma
andra,
- 6) jordstycke,
- 7) pronomen,
- 8) konsonant.

Moster Lisa.

Lösningar.

Anagrammet: Skara, askar, rakas, kasar.
Korsartimogryfen: Sten Sture; 1) vis, 2) äta, 3) Eva, 4) Barnhusgatan, 5) pastoral-
värd, 6) Vesterbotten, 7) ulf, 8) ära, 9) Åke.
Ijyllningsgatan: Silfver; 1) Småland, 2) Italien, 3) Lysekil, 4) Fredrik, 5) Vättern
6) Esbjörn, 7) Ronneby.
Vokalförändringsgatan: bana, bona, bona,
böna.
Charaden: Kattfötter.
Ordgåtan: Kuvret; 1) krut, 2) ur, 3) vret,
4) er, 5) rek, 6) te.

Sidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Många ljus i världen brinna,
Alla mer och mindre klart,
Af den lysvidd som de hinna
Plär bedömas deras art.
Lärdomen och snillet kastar
Sina blixtrar vidt omkring,
Men vi stackars jordemaskar
Lära af dem ingenting.
Hvad kan väl det ljuset gagna
I hvars spår blott tvifvel gro?
Kylar af din kärleksflamma,
Kastar kull din barndomstro.
Kärleken är ljusets källa,
Den kan aldrig sina ut;
Himlen sina bloss kan falla,
Kärleken tar aldrig slut.
Också jag bland andra tusen
Af de små i kedjans länk,
r af himla — jordeljus
Blott ett litet återstänk;
Men min ringhet kan jag bära
Och mitt kall jag skatta vet,
Om jag kan dig, mänska, lära
Kärlek och förnöjsambet.
Visa hur ur höstens dimma,
Sedan sommarn sagt farväl,
Mången stjarna än kan glimma
För en from och tålig själ.
Mycket tål jag vid att dela,
Småord skola icke fela.

På heden står en gammal hydda.
Hvad trakten är? Du nog förstår
Att henne emot stormar skydda;
Halmtäckt taket knappt förslår.
Och ägarn, som därinne bor,
Hvad är väl han? Säg hvad du tror.

Gymnastik- och Velocipedkostymer
* * Strumpor, Tröjor, Kalsonger etc. * *

* Extra beställningar & reparationer. * Vidstickningar. *
Från fabriken **Bryggaregatan 3**, 1 tr. upp,
andra huset från Drottninggatan.